

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 21

Rozeslána dne 9. února 2021

Cena Kč 53,-

O B S A H:

45. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 70/2012 Sb., o preventivních prohlídkách, ve znění pozdějších předpisů
 46. Vyhláška o stanovení činností, které může vykonávat lékař bez odborného dohledu po získání certifikátu o absolvování základního kmene anesteziologického
 47. Nález Ústavního soudu ze dne 15. prosince 2020 sp. zn. Pl. ÚS 6/20 ve věci návrhu na zrušení části § 63 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
-

45

VYHLÁŠKA

ze dne 29. ledna 2021,

kterou se mění vyhláška č. 70/2012 Sb., o preventivních prohlídkách, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 120 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění zákona č. 111/2019 Sb., k provedení § 5 odst. 3 písm. a) zákona o zdravotních službách:

Čl. I

Vyhláška č. 70/2012 Sb., o preventivních prohlídkách, ve znění vyhlášky č. 317/2016 Sb. a vyhlášky č. 259/2020 Sb., se mění takto:

1. V § 2 se na konci písmene e) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno f), které zní:

„f) u pacientů ve věkovém rozmezí od 45 let do 61 let doporučení preventivního očního vyšetření u poskytovatele ambulantní péče v oboru oftalmologie ve čtyřletých intervalech.“

2. V § 3 odst. 2 písm. a) bod 3 zní:

„3. ověření provedení screeningového vyšetření sluchu novorozence; pokud toto vyšetření nebylo provedeno, doporučení jeho provedení včetně podání informace o poskytovatelích zdravotních služeb, kteří toto vyšetření provádějí.“

3. V § 3 odst. 2 písm. a) se na konci textu bodu 4 doplňují slova „v indikovaných případech“.

4. V § 3 odst. 2 písm. j) se slova „včasné diagnostiky poruch autistického spektra“ nahrazují slovy „včasného záchytu poruch autistického spektra, v případě nejednoznačného výsledku vyšetření doporučení kontrolního vyšetření za účelem včasného záchytu poruch autistického spektra, a to po 6 měsících ode dne prvního vyšetření“.

5. V § 4 odst. 1 písm. b) se za slovo „chování“ vkládají slova „ , komunikačních schopností“.

6. V § 4 odst. 1 písm. g) se slovo „znalosti“ nahrazuje slovem „rozlišení“.

7. V § 4 odst. 2 písm. a) se za slovo „vývoje“ vkládají slova „a komunikačních schopností“.

8. V § 4 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno e), které zní:

„e) podání informace o vyšetření sluchu dítěte metodou tónové audiometrie včetně podání informace o poskytovatelích zdravotních služeb, kteří toto vyšetření provádějí.“

9. V § 5 odst. 1 písm. a) se za slova „chování dítěte“ vkládají slova „ ; posouzení sociálního chování dítěte a komunikačních schopností“.

10. V § 5 odst. 1 písm. b) se slova „u dívek“ zrušují.

11. V § 5 odst. 1 písm. g) se slovo „včetně“ nahrazuje slovy „ , ve 13 letech věku vyšetření“.

12. V § 5 odst. 1 písm. k) se slova „a vyjádření k pracovnímu, případně studijnímu zaměření v souvislosti s ukončením povinné školní docházky u dětí ve 13 letech věku; u osob se zdravotním postižením vyjádření k omezení přípravy na pracovní uplatnění a k pracovní schopnosti“ nahrazují slovy „ , ve 13 letech věku případně vyjádření k plánovanému studijnímu zaměření“.

13. V § 5 odst. 1 se na začátek písmene l) vkládají slova „ve 13 letech věku“.

14. V § 5 odst. 2 písm. i) se slovo „souvisejících“ nahrazuje slovem „souvisejícím“, slovo „případně“ se zrušuje a slova „ , zejména pokud ještě není menstruace, a poučení o možnosti očkování proti lidskému papilomaviru“ se nahrazují slovy „v případě poruch menstruačního cyklu“.

15. V § 5 odst. 2 písm. j) se za slovo „zaměření“ a slovo „schopnosti“ vkládají slova „v souvislosti s ukončením povinné školní docházky“.

Čl. II

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti patnáctým dnem po jejím vyhlášení.

Ministr:

doc. MUDr. Blatný, Ph.D., v. r.

46

VYHLÁŠKA

ze dne 5. února 2021

o stanovení činností, které může vykonávat lékař bez odborného dohledu po získání certifikátu o absolvování základního kmene anesteziologického

Ministerstvo zdravotnictví stanoví podle § 37 odst. 1 písm. k) k provedení § 4 odst. 4 písm. a) zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění zákona č. 67/2017 Sb.:

§ 1

Lékař může po získání certifikátu o absolvování základního kmene anesteziologického bez odborného dohledu

- a) indikovat léčivé přípravky a zdravotnické prostředky s výjimkou radiofarmak a cytostatik,
- b) provádět předanestetické vyšetření pacientů s anesteziologickým rizikem podle klasifikace ASA ve stupni I a II, zhodnocení rizika, připravit pacienta k operačnímu výkonu, stanovit plán anesteziologické péče,
- c) indikovat rozsah pooperačního monitorování a určit cílové oddělení akutní lůžkové péče standardní nebo odpovídající akutní lůžkové péče intenzivní,
- d) zavádět periferní žilní katetr, nasogastrickou sondu, permanentní močový katetr, arteriální katetr, centrální žilní katetr,
- e) provádět zajištění dýchacích cest tracheální intubací nebo zavedením supraglotické pomůcky,

- f) podávat celkové svodné nebo regionální anestezie k plánovaným diagnostickým a léčebným výkonům u dospělých pacientů s anesteziologickým rizikem podle klasifikace ASA ve stupni I a II,
- g) zajistit a ošetřit pacienta v pooperačním období včetně zabezpečení systémové a regionální analgesie,
- h) provádět základní zajištění pacientů s náhlým selháním životních funkcí nebo pacientů takovým selháním bezprostředně ohrožených, včetně zabezpečení nezbytné konsiliární spolupráce a indikace zahájení orgánové podpory,
- i) diagnostikovat a léčit základní poruchy vnitřního prostředí a případně zajistit nutriční podporu,
- j) diagnostikovat a léčit nejčastější infekční stavy v intenzivní péči,
- k) provádět kardiopulmonální resuscitaci včetně defibrilace nebo kardioverze pacientům ve všech věkových skupinách, poskytovat poresuscitační péči u dospělých.

§ 2

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. března 2021.

Ministr:

doc. MUDr. Blatný, Ph.D., v. r.

47**N Á L E Z****Ústavního soudu
Jménem republiky**

Ústavní soud rozhodl pod sp. zn. Pl. ÚS 6/20 dne 15. prosince 2020 v plénu složeném z předsedy soudu Pavla Rychetského a soudců Ludvíka Davida, Jaroslava Fenyka, Josefa Fialy, Jana Filipa, Jaromíra Jirsy, Tomáše Lichovníka, Vladimíra Sládečka, Radovana Suchánka, Pavla Šámala, Kateřiny Šimáčkové, Vojtěcha Šimíčka, Milady Tomkové (soudkyně zpravodajka) a Jiřího Zemánka o návrhu Krajského soudu v Praze na zrušení části § 63 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve slovech „a osvojení by bylo přípustné i podle hmotněprávních ustanovení českého práva“, za účasti Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a Senátu Parlamentu České republiky jako účastníků řízení,

takto:

Návrh se zamítá.**Odůvodnění****I.****Předmět řízení**

1. Ústavnímu soudu byl dne 24. 3. 2020 doručen návrh Krajského soudu v Praze na zrušení § 63 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve slovech „a osvojení by bylo přípustné i podle hmotněprávních ustanovení českého práva“. Navrhovatel tento návrh podal podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) poté, co v souvislosti se svou rozhodovací činností dospěl k názoru, že napadená část zákona o mezinárodním právu soukromém je v rozporu s čl. 10 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále také „Listina“) a neumožňuje aplikovat čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

2. Navrhovatel vede pod sp. zn. 17 Co 73/2020 řízení o odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Nymburce č. j. 5 C 407/2019-19 ze dne 31. 1. 2020. Tímto rozsudkem byl zamítnut návrh dvou registrovaných partnerů (občana České republiky a občana Trinidadu a Tobaga) na uznání rozhodnutí Vrchního soudu státu New Jersey, Spojené státy americké, jímž mimo jiné dotčení registrovaní partneři osvojili dvě nezletilé děti (občany Spojených států amerických). Dle okresního soudu totiž nebyla splněna jedna z podmínek uznání dle § 63 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém, konkrétně že by osvojení bylo přípustné i podle hmotněprávních ustanovení českého práva, neboť český právní řád společné osvojení dítěte registrovanými partnery neumožňuje.

II.**Argumentace navrhovatele**

3. Navrhovatel uvádí, že po posouzení procesního postupu, listinných důkazů i dotčené právní úpravy dal okresnímu soudu za pravdu v tom, že § 63 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukro-

mém ve spojení s § 800 občanského zákoníku brání uznání cizozemského rozhodnutí o společném osvojení nezletilých dětí registrovanými partnery. Dle navrhovatele je tak již „v rovině legislativy“ zabráněno uznání cizozemského rozhodnutí o společném osvojení nezletilých dětí jakýmkoliv nesezdaným párem.

4. Jak dále navrhovatel poznamenává, respektuje úpravu přijatou v § 800 občanského zákoníku, která je výsledkem společenské diskuse o společném osvojení nezletilých dětí párem osob stejného pohlaví nebo nesezdaným smíšeným párem a která na území České republiky takové osvojení vylučuje. Avšak v situaci, kdy o takovém osvojení bylo rozhodnuto v cizině, brání dle navrhovatele napadená úprava soudu při rozhodování o uznání rozhodnutí o osvojení zohlednit nejlepší zájem dětí, které v takto vzniklé rodině žijí a mají rodinnou vazbu na území České republiky, na němž se často zdržují. Tím údajně dochází k porušení čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

5. Napadená úprava je podle navrhovatele též v rozporu s čl. 10 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť neumožňuje soudu poskytnout ochranu rodinnému životu osvojitelů a osvojenčů, kteří mají oprávněný zájem na řešení právního postavení této rodiny a jejích členů na území České republiky, ke které mají vazbu prostřednictvím státního občanství jednoho z osvojitelů.

6. Navrhovatel dovozuje, že napadená úprava má zabránit případům, kdy k adopci v cizině dojde s úmyslem obejít českou právní úpravu. Dopadá však i na případy, kdy k osvojení v cizině českým občanem dojde bez takového úmyslu s cílem právně přípustným způsobem založit rodinu a žít s ní ve státě, kde je tento způsob osvojení legální. Odepřít uznání rozhodnutí o osvojení pro obcházení zákona by přitom dle navrhovatele bylo možné i po zrušení napadené části § 63 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém, neboť by nadále platila výhrada veřejného pořádku.

7. Ve shodě s nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3226/16 ze dne 29. 6. 2017 (N 116/85 SbNU 879) navrhovatel dále uvádí, že vyhovění posuzovanému návrhu by nevedlo k „plošnému umožnění rodičovství dvou osob stejného pohlaví, tím méně ke společnému osvojení homosexuálními páry“, neboť jde toliko o to, zda v České republice bude uznána faktická a právní realita.

III.

Průběh řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud vyzval Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky a Senát Parlamentu České republiky jako účastníky řízení k vyjádření k návrhu.

9. Poslanecká sněmovna ve vyjádření podepsaném jejím předsedou Radkem Vondráčkem shrnula průběh legislativního procesu, který vedl k přijetí zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, přičemž konstatovala, že s návrhem zákona vyslovila ústavně předepsaným postupem souhlas a zákon byl podepsán příslušnými ústavními činiteli a vyhlášen ve Sbírce zákonů České republiky.

10. Senát ve vyjádření podepsaném jeho předsedou Milošem Vystřilem uvedl, že napadená část § 63 odst. 1 tvoří v nezměněné podobě součást zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, od samého počátku, přičemž ani zbývající část § 63 nebyla nikdy novelizována. Senát dále popsal legislativní proces vedoucí k přijetí zákona se závěrem, že návrh zákona byl Senátem přijat v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem.

11. V souladu s § 69 odst. 2 a 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) byl návrh zaslán vládě České republiky a veřejnému ochránci práv s tím, že mohou do řízení vstoupit v postavení vedlejších účastníků. Vláda i veřejný ochránce práv nicméně sdělili, že do řízení nevstoupí.

12. Ústavní soud si podle § 49 odst. 1 zákona o Ústavním soudu vyžádal vyjádření Úřadu pro mezinárodní právní ochranu dětí, který se však k návrhu ve stanovené lhůtě nevyjádřil.

13. Ústavní soud neočekával od ústního jednání další objasnění věci, proto od něj dle § 44 zákona o Ústavním soudu upustil.

14. Soudcem zpravodajem v posuzované věci byl původně v souladu s platným rozvrhem práce určen Pavel Šámal. Poté, co nebyl jeho návrh nálezu na neveřejném jednání pléna přijat, určil předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský podle § 55 zákona o Ústavním soudu jako soudkyni zpravodajku Miladu Tomkovou.

IV.

Dikce napadeného ustanovení

15. Ustanovení § 63 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, zní (napadená část je vyznačena tučně):

„Jestliže v době osvojení byl osvojitel, některý z osvojitelů nebo osvojenec státním občanem České republiky, uznávají se cizí rozhodnutí o osvojení v České republice, jestliže se to nepříčí veřejnému pořádku a nebrání tomu výlučná pravomoc českých soudů **a osvojení by bylo přípustné i podle hmotněprávních ustanovení českého práva**. Pro řízení o uznání platí ustanovení § 16 odst. 2.“

V.

Předpoklady meritorního posouzení návrhu

16. Ústavní soud je příslušný k projednání předmětného návrhu, který byl podán k tomu oprávněným navrhovatelem dle § 64 odst. 3 zákona o Ústavním soudu. Návrh je přípustný a splňuje všechny zákonem stanovené náležitosti.

VI.

Přezkum procedury přijetí napadeného ustanovení

17. Ústavní soud se nejdříve zabýval otázkou, zda napadené ustanovení bylo přijato a vydáno ústavně konformním způsobem a v mezích Ústavou stanovené kompetence.

18. Z příslušných sněmovních tisků, údajů o průběhu hlasování a vyjádření komor Parlamentu plyne, že návrh zákona Poslanecká sněmovna řádně schválila na své schůzi konané dne 9. 11. 2011 (usnesení č. 840). Senát poté na své schůzi konané dne 25. 1. 2012 návrh zákona schválil ve znění postoupeném Poslaneckou sněmovnou (usnesení č. 491). Prezident republiky návrh zákona podepsal dne 13. 2. 2012 a po podpisu předsedou vlády byl zákon vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 35 pod č. 91/2012 Sb. Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v jehož § 63 odst. 1 je obsažena část napadená posuzovaným návrhem, byl tedy přijat ústavně předepsaným postupem, podepsán příslušnými ústavními činiteli a řádně vyhlášen.

VII.

Posouzení ústavnosti napadeného ustanovení

19. Ustanovení § 63 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém upravuje podmínky uznání cizího rozhodnutí o osvojení, pokud byl v době osvojení některý z osvojitelů nebo osvojenec státním občanem České republiky. Návrh směřuje proti té části uvedeného ustanovení, která jako jednu z podmínek uznatelnosti cizího rozhodnutí o osvojení stanoví přípustnost osvojení podle hmotně-

právních ustanovení českého práva. Uznat lze tudíž pouze takové cizí rozhodnutí, které by mohl vydat český soud, aplikoval-li by § 794 a násl. občanského zákoníku. Relevantní z hlediska věci, z níž vzešel posuzovaný návrh, je pak zejména § 800 občanského zákoníku, podle kterého se osvojiteli mohou stát manželé nebo jeden z manželů, přičemž výjimečně může osvojit i jiná osoba.

20. Ze skutečnosti, že krajský soud předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení části zákona o mezinárodním právu soukromém, nikoli občanského zákoníku, je patrné – a navrhopatel to výslovně připouští – že v samotném neumožnění osvojení dítěte (společně) registrovanými partnery neústavnost nespátřuje. Podstatou posuzovaného návrhu je tedy úvaha, že ústavnímu pořádku odporuje (s výjimkou výhrady veřejného pořádku a vylučné pravomoci soudů České republiky) požadavek trvat na respektování vlastních pravidel pro osvojování i při rozhodování o uznání cizozemského rozhodnutí, kde byl osvojitelem občan České republiky. Takový názor Ústavní soud nesdílí.

21. Česká republika je svrchovaný stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy), zdrojem jehož veškeré moci je lid, který ji vykonává prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní (čl. 2 odst. 1 Ústavy), případně přímo (čl. 2 odst. 2 Ústavy). Jedním z definičních znaků a základních projevů svrchovanosti státu je přitom výkon jurisdikce ve vztahu k událostem a osobám na svém výsostném území [viz rozsudek Mezinárodního soudního dvora ve věci jurisdikčních imunit (*Německo proti Itálii*) ze dne 3. 3. 2012, odst. 57]. Z této jurisdikce existují výjimky, které nicméně typicky mívají svůj původ v suverenitě jiného státu, resp. v zásadě svrchované rovnosti států.

22. Je pravda, že celá řada činností ve vnějším světě má určitý přeshraniční, mezinárodní prvek, na což se Česká republika rozhodla reagovat mezinárodními smlouvami i vnitrostátním právem mimo jiné tak, že umožňuje či přikazuje českým soudům za určitých okolností aplikovat v těchto věcech právo cizího státu, případně právě tak, že dokonce umožňuje uznat rozhodnutí orgánu cizího státu a přiznat mu tím na svém území v zásadě stejné účinky, jako by šlo o rozhodnutí vydané českými orgány veřejné moci.

23. To, zda Česká republika uznání rozhodnutí orgánu cizího státu vůbec umožňuje, za jakých podmínek a jakým způsobem, závisí na celé řadě faktorů. Z formálního hlediska může hrát roli povaha práv a povinností, o nichž bylo předmětným aktem rozhodnuto, státní příslušnost dotčených osob či to, v jakém státě byl akt vydán. Materiálně mohou tato kritéria mít svůj původ krom jiného také v tom, jaký význam stát určitým právům a povinnostem přikládá, případně v kulturní a právní blízkosti jednotlivých států či v možnosti vyjednat s nimi reciproční podmínky. Výsledkem je, že některá cizozemská rozhodnutí jsou uznávána v podstatě automaticky, jiná podléhají zvláštnímu uznávacímu řízení a některá uznat nelze vůbec. I na rozhodnutí, jejichž uznání se typově připouští, může přitom stát (nezaváže-li se smluvně jinak) pro účely uznání klást určité požadavky, jako např. soulad s českým veřejným pořádkem nebo, jak je tomu v nyní posuzovaném případě, soulad s „hmotněprávními ustanoveními českého práva“ (který ostatně může s požadavkem na soulad s veřejným pořádkem často splývat).

24. Podmínka plynoucí z napadeného ustanovení, tedy soulad s hmotněprávními ustanoveními českého práva, je ve své podstatě kompromisním řešením, jež sice umožňuje přiznat vnitrostátní účinky cizozemskému rozhodnutí týkajícímu se i českých občanů, kterým si však český zákonodárce rozhodl ponechat slovo ohledně toho, kdo a za jakých podmínek může být v České republice při absenci specifické mezinárodní smlouvy považován za osvojitele. Nejde tak o nic jiného než o typický projev suverenity České republiky na vlastním území v podobě nepřiznání primátu vnitrostátního práva cizího státu nad právem českým. Ústavní pořádek neobsahuje nic, čím by zákonodárce v tomto směru omezoval. Zejména rozhodnutím vnitrostátních orgánů cizích států nepřiznává žádné speciální postavení v tom směru, že by přikazoval přiznat jim stejné účinky, jako by šlo o rozhodnutí orgánů českých, ačkoli by taková rozhodnutí v České republice vůbec ani nemohla být vydána. Tak výrazné omezení vlastního zákonodárce ve prospěch zákonodárce cizího by přitom v ústavním pořádku muselo být stanoveno explicitně a jednoznačně.

25. Argumentuje-li navrhovatel čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, Ústavní soud připomíná, že již v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 10/15 ze dne 19. 11. 2015 (N 197/79 SbNU 229; 44/2016 Sb.) uvedl, že český právní řád poskytuje speciální status institutu manželství, a to i pro účely osvojení. V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 7/15 ze dne 14. 6. 2016 (N 110/81 SbNU 729; 234/2016 Sb.) k tomu dodal, že neexistuje základní právo na osvojení dítěte a negativním rozhodnutím ve věci osvojení nemůže být porušeno ani právo na rodinný život. Jak Ústavní soud dále uvedl, ze zákonné úpravy je patrné, že zákonodárce v otázce osvojení preferuje manželský vztah, stanoví-li, že osvojiteli se mohou stát manželé, resp. jeden z manželů, výjimečně jiné osoby, což Ústavní soud označil za ústavně konformní a odpovídající mezinárodním závazkům České republiky. Na tomto závěru Ústavní soud setrvává i nadále, přičemž opětovně poznamenává, že napadená úprava neklade na uznání cizozemských rozhodnutí vyšší nároky, než jsou kladeny na samotná osvojení podle českého práva.

26. Proto není namístě ani navrhovatelova argumentace nezbytností uznat takřka za každou cenu „faktickou“ životní realitu. Možnost či nemožnost uznat „faktickou“ životní realitu (umožněním osvojit či uznáním osvojení) totiž plyne přímo z úpravy v občanském zákoníku. Ustanovení § 800 občanského zákoníku neumožňuje společné osvojení registrovanými partnery, ať je faktická realita jejich života jakákoli (přičemž i navrhovatel tuto skutečnost shledává ústavně konformní). Nyní napadené ustanovení v tomto ohledu vůbec nic nemění, pouze stanoví, že stejná pravidla platí i pro uznání cizozemského osvojení, tedy že „faktická realita“ života v cizím státě nenabývá oproti těžce realitě v České republice žádného speciálního významu. Ústavnímu soudu není zřejmé, proč by faktická realita života v zahraničí musela mít vyšší hodnotu než faktická realita života na území České republiky.

27. Smyslem a jediným relevantním důsledkem nyní napadené úpravy je, že v určitých případech nastává nemožnost uznání reality „právní“ ve smyslu reality vnitrostátního práva jiného státu. Jak už ovšem bylo řečeno, ústavní pořádek vnitrostátnímu právu cizích států, není-li smluvně ujednáno jinak, v tomto ohledu žádné zvláštní výsady na území České republiky nepřiznává. Smí-li zákonodárce stanovit pravidla pro osvojení, zásadně také může bránit tomu, aby tato pravidla byla „obcházena“ prostřednictvím zahraniční právní úpravy, tedy osvojováním českých občanů či českými občany v jiném státě (a to obcházena nikoli pouze účelově, nýbrž např. i v důsledku toho, že případní osvojitelé v zahraničí nějakou dobu žijí).

28. Současně je vhodné zdůraznit, že napadené ustanovení sice brání uznání cizího rozhodnutí o osvojení, tedy tomu, aby takovému rozhodnutí byly přiznány účinky, jako by šlo o rozhodnutí českého orgánu veřejné moci, to však neznamená, že by stát do života dětí či registrovaných partnerů, kteří je dle práva cizího státu osvojili, jakkoli aktivně zasahoval (srov. obdobně bod 35 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 10/15). Stejně tak koneckonců stát nezasahuje do života celé řady rodin, které Českou republiku navštěvují, aniž by si jejich členové nechávali své vzájemné vztahy u českých orgánů jakýmkoli způsobem stvrdit. Jinak řečeno, napadené ustanovení brání v některých případech tomu, „přetavit“ realitu vnitrostátního práva jiného státu v realitu práva českého, to ovšem neznamená, že by tato realita nebyla v každodenním životě reflektována. Z návrhu krajského soudu se ostatně podává, že děti, o jejichž osvojení ve věci, z níž vzešel posuzovaný návrh, jde, mají již třináct let a Českou republiku pravidelně navštěvují na Vánoce, Velikonoce i během letní dovolené. Z návrhu ani z příloženého spisu krajského soudu se nejeví, že by za celou tu dobu došlo k jakýmkoli problémům plynoucím z toho, že rozhodnutí soudu státu New Jersey o osvojení nebylo v České republice uznáno. Jde-li o případné budoucí důsledky neuznání osvojení, ze spisu krajského soudu je patrné, že jde vesměs o hypotetické obavy ekonomické povahy.

29. Ústavnímu soudu je známo, že Evropský soud pro lidská práva (podle kterého pod rodinný život dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod spadají i faktické vztahy mezi osobami, které jsou dlouhodobé a stálé, aniž by formálně šlo o vztahy příbuzenské nebo o manželství či o vztahy formálně státem uznané) považuje v některých případech za relevantní i to, zda byl faktický rodinný život také právně uznán (viz např. rozsudek velkého senátu ve věci *X a další proti Rakousku* ze dne 19. 2. 2013 č. 19010/07, § 145). Zároveň však Ústavní soud podotýká, že Evropský soud pro lidská práva dosud neshledal, že by neuznání cizozemského rozhodnutí o společném osvojení registrovanými partnery bylo v rozporu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.

30. Otázkou uznání osvojení se Evropský soud pro lidská práva zabýval v řadě případů, porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod však shledal pouze v případech s podstatně odlišným právním i skutkovým základem. Tak např. ve věci *Wagner a J. M. W. L. proti Lucembursku* (rozsudek ze dne 28. 6. 2007 č. 76240/01) sice shledal porušení čl. 8 a 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v neuznání rozhodnutí o osvojení v cizím státě, šlo ovšem o případ osvojení jednou osobou (což Evropský soud pro lidská práva považoval za významné z hlediska celoevropského konsenzu na připuštění tohoto typu osvojení) za situace, kdy lucemburské soudy bez odůvodnění změnily svou dosavadní praxi. Ve věcech *Mennesson proti Francii* (rozsudek ze dne 26. 6. 2014 č. 65192/11) a *Labassee proti Francii* (rozsudek ze dne 26. 6. 2014 č. 65941/11) šlo o manželské páry, které si pořídily děti cestou náhradního mateřství v jiném státě, přičemž Evropský soud pro lidská práva založil svůj závěr o porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod na tom, že Francie neuznala ani vztah mezi dětmi a biologickým rodičem. Opět nejde o případy, jejichž závěry by mohly být použitelné pro nyní posuzovanou věc.

31. Evropský soud pro lidská práva tedy ve vztahu k uznání cizozemského rozhodnutí o osvojení dosud řešil spíše určité specifické případy, v nichž nastaly okolnosti, které ve svém souhrnu dle jeho názoru vedly k porušení práv garantovaných Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod. To koneckonců odpovídá jeho přístupu k osvojování jako takovému, neboť ustáleně uvádí, že neexistuje žádné obecné právo stát se rodičem nebo počít dítě, přičemž právo stát se rodičem nelze dovodit ani z čl. 8, ani z čl. 12 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Dovodit z nich pak nelze ani žádné obecné právo na to, stát se osvojitelem, a nelze tedy dovozovat žádnou povinnost státu umožnit přístup k osvojení (viz např. rozsudek ve věci *Pini a ostatní proti Rumunsku* ze dne 22. 6. 2004 č. 78028/01 a 78030/01, § 140).

32. Ústavní soud nemůže vyloučit, že se náhled Evropského soudu pro lidská práva na některé otázky v budoucnu změní, resp. vyvine. Již v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 10/15 (bod 36) se nicméně Ústavní soud přihlásil k názoru, že ke změně institutů, které se dotýkají rodiny, manželství či vztahů mezi dospělými a dětmi, je lépe než evropský soudce předurčen národní zákonodárce. Na tomto postoji neholdá nic měnit ani nyní, přičemž nemíní vývoj judikatury Evropského soudu pro lidská práva předbíhat. Zákonodárce je totiž k řešení takových otázek, jakými jsou základní věci člověka jako biologického druhu, jeho života a jeho vztahů, tedy otázek rodiny, rodičovství a manželství, předurčen nejen lépe než Evropský soud pro lidská práva, nýbrž i než Ústavní soud samotný.

33. Právě uvedené platí i pro věci s mezinárodním prvkem. Je-li přitom v souladu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 10/15 k případné změně institutů, které se dotýkají rodiny, manželství a vztahů mezi dospělými a dětmi, předurčen „národní zákonodárce“, je tím na území a u osob pod jurisdikcí České republiky samozřejmě myšlen zákonodárce český, nikoli zákonodárce cizího státu. Každý stát má svou vlastní historii, kulturu i tempo a směr společenského vývoje. Každý stát má proto i vlastní právní řád, který tyto jedinečnosti reflektuje.

34. Pravidla pro osvojení, resp. uznávání cizozemských rozhodnutí o osvojení jsou pro svůj význam z hlediska života dospělých osob i dětí pravidelně předmětem mezinárodních smluv, a to jak tzv. smluv harmonizačních (majících za cíl pokud možno sjednocovat právní úpravu na určité žádoucí úrovni), tak koordinačních, tedy upravujících postupy státních orgánů při osvojování dětí z a do ciziny. Pamatuje na to i zákon o mezinárodním právu soukromém (§ 2). Zmínit lze v této souvislosti zejména Českou republikou ratifikovanou Úmluvu o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, publikovanou sdělením Ministerstva zahraničních věcí pod č. 43/2000 Sb. m. s. (viz především čl. 23 a násl.), která se ovšem dle svého čl. 2 vztahuje také pouze na dále specifikované osvojování manželi nebo jednou osobou (což je koneckonců plně v souladu s taktéž ratifikovanou Evropskou úmluvou o osvojení dětí, publikovanou sdělením Ministerstva zahraničních věcí pod č. 132/2000 Sb. m. s., podle níž „zákon bude povolovat osvojení dítěte pouze v případech, že se jedná buď o dvě osoby, žijící v manželském svazku, bez ohledu na to, zda osvojují současně anebo následně, anebo o osobu jedinou“). Osvojení s mezinárodním prvkem, které se uskuteční mimo mezinárodně-

právní smluvní rámec, ovšem pochopitelně nemusí požívat stejné právní ochrany jako osvojení realizované podle pravidel těchto smluv.

35. V souvislosti s mezinárodními smlouvami navrhovatel v rámci své argumentace opakovaně poukazuje i na čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte a namítá, že napadená úprava soudu neumožňuje v řízení o uznání cizozemského rozhodnutí o osvojení zkoumat a zohlednit nejlepší zájem dítěte. Lze poznamenat, že navrhovatelova argumentace je v tomto ohledu vnitřně poněkud rozporná, neboť navrhovatel – jak již bylo řečeno – zároveň „plně respektuje“ úpravu přijatou v § 800 občanského zákoníku, která je, slovy navrhovatele, „výsledkem společenské diskuse o společném osvojení nezletilých dětí párem osob stejného pohlaví nebo nesezdaným smíšeným párem“. V duchu této argumentace ovšem § 800 občanského zákoníku „omezuje“ soud v možnostech zohlednit nejlepší zájem dítěte při rozhodování o osvojení úplně stejně, jako to činí nyní napadená úprava při rozhodování o uznání cizozemského rozhodnutí o osvojení.

36. Zejména však se Ústavní soud prakticky totožným argumentem zabýval již ve výše zmínovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 10/15, jímž zamítl návrh na vyslovení neústavnosti § 72 odst. 1 věty první zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, který spočíval právě i na argumentaci, že „napadené ustanovení zákona neumožňuje individuálně posoudit nejlepší zájem dítěte“ (viz bod 29 citovaného nálezu). Na svém závěru, že tento dopad právní úpravy nezpůsobuje její neústavnost, Ústavní soud ani v nynější věci neshledává důvod nic měnit. Postačí přitom dodat následující.

37. Podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí (podobný požadavek přímo ve vztahu k rozhodování o osvojování je uveden v čl. 21 Úmluvy o právech dítěte). Zájem dítěte ovšem pochopitelně nemusí být hlediskem jediným či vždy a za každé situace rozhodujícím. Činnost orgánů státu tedy není automaticky v rozporu s předmětným ustanovením jen kvůli tomu, že její výsledek nakonec musel ustoupit jiné hodnotě, či z důvodu neshody na tom, co oním nejlepším zájmem skutečně je. Ustanovení čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte pak není možné interpretovat tak, že by mělo vést k výhradní pravomoci soudů rozhodovat veškeré věci prizmatem nejlepšího zájmu dítěte, aniž by zákonodárce mohl tomuto rozhodování stanovit určité hranice. Nelze koneckonců přehlížet, že apel čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte míří výslovně i na zákonodárné orgány, z nichž nečiní ve věcech týkajících se dětí jen jakési orgány poradní. Stejně tak nelze přehlížet, že čl. 21 Úmluvy o právech dítěte výslovně stanoví, že o osvojování musí být rozhodováno v souladu se zákonem. Zákonodárce i nadále může ve věcech týkajících se dětí stanovit obecně závazná pravidla včetně těch, od kterých se soud nemůže odchýlit. Platí nicméně, že při jejich přijímání musí mít nejlepší zájem dětí na paměti. Stejně tak jej musí mít na paměti soud, který v mezích zákona rozhoduje individuální případ, čímž zcela naplní i požadavky čl. 36 odst. 1 Listiny.

VIII. Závěr

38. Z uvedených důvodů Ústavní soud návrh podle § 70 odst. 2 zákona o Ústavním soudu zamítl.

Předseda Ústavního soudu:
JUDr. **Rychetský** v. r.

Odlišné stanovisko podle § 14 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zaujali k rozhodnutí pléna soudci Pavel Šámal, Kateřina Šimáčková a Vojtěch Šimíček.

8 591449 021012
ISSN 1211-1244

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon: 272 927 011, fax: 974 887 395 – **Redakce:** Ministerstvo vnitra, nám. Hrdinů 1634/3, pošt. schr. 155/SB, 140 21 Praha 4, telefon: 974 817 289, fax: 974 816 871 – **Administrace:** písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – Walstead Moraviapress s. r. o., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, tel.: 516 205 175, e-mail: sbirky@walstead-moraviapress.com. **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku z předcházejícího roku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha na rok 2021 činí 6 000,- Kč) – Vychází podle potřeby – **Distribuce:** Walstead Moraviapress s. r. o., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, celoroční předplatné a objednávky jednotlivých částek (dobírky) – 516 205 175, objednávky – knihkupci – 516 205 175, e-mail – sbirky@walstead-moraviapress.com. **Internetová prodejna:** www.sbirkyzakonu.cz – **Drobný prodej – Brno:** Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Obchodní galerie IBC (2. patro), Příkop 6; **Cheb:** EFREX, s. r. o., Karlova 31; **Chomutov:** DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; **Kadaň:** Knihařství – Příbíkova, J. Švermy 14; **Liberec:** Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; **Pardubice:** ABONO s. r. o., Sportovců 1121; **Plzeň:** Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, nám. Českých bratří 8; **Praha 3:** Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Řipská 23, BMSS START, s. r. o., Olšanská 3; **Praha 4:** Tiskárna Ministerstva vnitra, Bartůňkova 4; **Praha 6:** DOVOZ TISKU SUWECO CZ, s. r. o., Sestupná 153/11; **Praha 10:** MONITOR CZ, s. r. o., Třebohostická 5, tel.: 283 872 605; **Ústí nad Labem:** KARTOON, s. r. o., Klíšská 3392/37 – vazby sbírek tel. a fax: 475 501 773, e-mail: kartoon@kartoon.cz; **Zábřeh:** Mgr. Ivana Patková, Žižkova 45. **Distribuční podmínky předplatného:** jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od za evidování předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklama:** informace na tel. čísle 516 205 175. **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.